

Prodaje se:

u Beogradu i u krajevima zapadnim od carske i kraljevskih četa po cijeni od 6 h
u Hrvatskoj-Slavoniji, Bosni-Hercegovini i Dalmaciji po cijeni od 8 h
izvan ovog područja . . . 12 h

Pretpлата:

za 1 mjesec u Beogradu i u krajevima zapadnim od carske i kraljevskih četa K 1-00
u Hrvatskoj-Slavoniji, Bosni-Hercegovini i Dalmaciji K 2-00
izvan ovog područja . . . K 3-00

Uredništvo: BEOGRAD, Vuk Karadžića ul. 18. Telefon broj 67. — Uprava, primanje oglasa i pretplate: Kneza Mihajla ul. broj 38. Telefon broj 28.

RATNI IZVJEŠTAJI.

Izveštaj austro-ugarskog glavnog stožera.

Kb. Beč, 13. novembra.

Istočno bojište:

Front general-pukovnika nadvojvode Karla:

U oblasti Oršave, na drumu Szurdok klanca i jugo-istočno klanca Crvenog Tornja neprijatelj je srijao uzaludno protivu naših četa. Sjeverozapadno Campolunga istjerala su austro-ugarska i njemačka odjeljenja Rumunje iz uporno branjenog mjesta Andesti.

U odsjeku Tölgyes osvojile su austro-ugarske i njemačke čete brdo Bitca Arusurilor, sjeverno od Holló. Napadi jakih ruskih snaga, koje su jugoistočno Tölgyesa i kod Belbora bacene protivu naših kolona, potpuno slomljene.

Front maršala princa Leopolda bavarskog:

Nikakvih osobitih događaja.

Talijansko i jugoistočno bojište:

Položaj je nepromijenjen.

Zamjenik glavnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Događaji na moru:

Noću između 12. i 13. t. m. naše pomorske letilice bacale bombe na tvornička postrojenja u Pontelagoscuro i željeznička postrojenja kod Ravenne. Djelovanje je bilo upustošavajuće. U prvom mjestu postignuta su dva puna pogodaka u dvije šećerne rafinerije, u sumpornoj rafineriji, elektrani i na željezničkom mostu. Zapaženi su mnogi požari. U Ravenni je pogodjena željeznička stanica. Sve letilice vratile su se nepovrijeđene.

Načelnik glavnog stožera mornarice.

Izveštaj njemačkog vojnog vodstva.

Kb. Berlin, 13. novembra.

Zapadno bojište:

Front prijestolonasljednika Rupprechta bavarskog:

Između Ancre i Somme s vremena na vrijeme žestoka topnička borba. Našom je vatrom rasturena neprijateljska pješadija ispred naših položaja južno od Warleancourta i ometano je nagono milavanje snaga u engleskim rovovima zapadno od Eaucourt l'abbaye-a. U Saily-Sailliselu mi držimo istočnu ivicu ovoga mjesta. S objiju strana sela Francuzi po podne napadoše jakim snagama. Odbijeni su.

Podlistak.

Maršal Radetzky.

U sred ljutih i teških borbi strašnog svjetskoga rata, što se već pune dvije godine bije, pada spomen-dan, koji probudjuje uspomene na slavnu junačku povijest stare Austrije. Na dan 2. novembra 1916. navršilo se 150 godina, kako je ugledao svijet grof Josip Radetzky. Rodio se 2. novembra 1766. u Tržebnicama u Češkoj. Njegov je ime i život zabilježen na slavnim vojnim i Novare i kao spasitelj domovine iz teške nevolje živi on u uspomeni naroda. Velika djela sijedog vojne skovodje od 80 godina bila su samo kruna završetku njegovog dugog i burnog vojničkoga života, na kojem se puno vrlo brzo podigao u sferu vrhovnog zapovjednika, koji se je prema opsežnosti i raznovrsnosti rada mogao srazmjeriti samo sa princem Evgenijem. Radetzky je služio pod pet vladara, nad njegovim se tokom života viju tri historijske epohe. Njegov su počeci u terezijansko-josipovoj eri, njegove muzevne godine bile su ispunjene borbama protiv Napoleona, a na pragu doba cara Franje Josipa držao je sjedište vojskovođa „mač, kojim je više od četrdeset godina s čašću na mnogom

frontu Mogljenice i zapadno od Vardara traje obična topnička vatra. Istočno od Vardara traje mir.

Na podnožju Belasice planine i na frontu Strume vode se izvidnički bojevi i podržaje slaba topnička vatra.

Jedna neprijateljska letilica svačena je našom vatrom, koja je pala između neprijateljske redove.

Na obali je Egejskoga mora mir.

Rumunjsko bojište:

Na Dunavu traje obostrana topnička paljba.

U Dobrudži je neprijatelj sa znatnim snagama dva puta navalio na naše lijevo krilo, ali je oba puta odbijen. Sa lijeve obale pucalo je neprijateljsko topništvo na grad Černa Voda.

Na obali je Crnog mora mir.

Značajna nedjelja.

Već odavno nijesmo imali tako značajne nedjelje kao što je minula sedmica, koja predstavlja znatan razvoj unapred u razviću svjetskoga rata: rodila se nova država, pojavila se Poljska kao prvo ostvarenje kancelarovog programa na evropskoj mapi. Ideja izbornog suda, evropskog udruženja naroda, koju je lansirao Grey, prihvaćena je od strane njemačkog državnog kancelara, koji ju je čak šta više još i dalje razvio. To je produktivnost, kakvu mi odavno nijesmo vidjeli. Pored političkih događaja ove nedjelje blijeđe vojnički događaji, koji u suštini ostvaruju ideju defenzije zastupanu od strane političara središnjih vlasti. Jedino mjesto gdje njihova strateška volja pokazuje želju za ofenzivom dala je i uspjeha, naime prostor južno od Predeala. Na ostalim frontovima defenziva središnjih vlasti pokazuje stalne podvige, koji su već prešli u pravilo. Naročito su se pri tome isticali sočansko bojište i bojište na Sommi. Na zapadu Francuzi i Englezi pokušavaju mjesnim napadima sjeverno i južno od rijeke, da održe u toku bitku na Sommi, koja se vuče evo već četiri mjeseci. U svima tim poduzecima oni se strašno prevare, a uspjeh je obično negativan, ili se u najboljem slučaju sastoji iz zadobijanja jednog komada rova ili djela kakvog sela, kao što je to bilo sjeveroistočno od Courcellette i u Saily-Saillisu. Ukupni uspjeh ovoga uloga od 90 francuskih i engleskih divizija i žrtvovanja tri četvrt milijuna ljudi u toku od četiri mjeseca sastoji se u nekih 300 kvadratnih kilometara strahovito razrivenog francuskog zemljišta prema 50.000 kvadratnih

Balkansko bojište:

Front maršala pl. Mackensena.

Rastjerali smo neprijateljska odjeljenja, koja su uz duž Dunava u Dobrudži pokušavala nadirati protiv našeg lijevog krila. Černa Voda je bez uspjeha gadjana sa lijeve dunavske obale.

Macedonsko bojište:

U bitoljskoj ravni jaka topnička vatra. Bez razlike su održati njemačko-bugarski položaji protiv žestokih neprijateljskih napada kod Laze, kod Kenalija sjevero-zapadno i kod Broda na Crnoj Reci.

Prvi zapovjednik glavnog štana
pl. Ludendorff.

Izvjestaj bugarskog glavnog stožera.

Kb. Sofija, 13. novembra.

Macedonsko bojište:

Zapadno od željezničke pruge Bitolj-Lerin traje žestoka topnička paljba. Protiv položaja u odsjeku Oštrec—Kenali provalila su slabija neprijateljska odjeljenja, koja su protjerana samom našom vatrom. U zavijutku Černe Reke odbile su naše i njemačke čete jake neprijateljske napade. Na

bojištu mahao i koji je čvršće nego ikad stajao u njegovoj ruci, nad carstvom, koje je bilo ugroženo od spoljnih i unutarnjih neprijatelja, i junački ga zakrljivao.

Radetzky je postao časnik pod carem Josipom II. i Leopoldom II. 17. avgusta 1784. položio je zakletvu na zastavu kod Caramelliskih-kirasijera, sadašnjih Paarovih dragona. Odmah zatim planuo je turski rat, posljednji rat, u kojem su se austrijske sablje ukrstile s turskim, i Radetzkom se pružila prilika, da otpočne visoku školu rata pod Laudonom i da se usavrši za majstora. Godine 1792. počeli su francuski ratovi i u prvim godinama tih vojni vidimo Radetzkgoga na Rajni i u Belgiji, pa onda pod Beaulienom, Wurmserom i nadvojvodom Karlom u gornjoj Italiji. U tim je vojnama bio proizveden radi junačkih djela kod Fleurusa i Voltria za kapetana i majora. Tada tridesetgodišnji major Radetzky borio se je na Ninciu i na Ečavi u istom kraju, u kojem je onda preko pola stoljeća kasnije kao maršal trebao da izvovuje pobjede nad Karlom Albertom Sardiniskim, te je izvršio svoje najslavnije djelo u jahanju kod Vallegia kao adjutant teško oboljelog vrhovnog komandanta FZM. barona Peaulieua. Sa slabim husarskim odjeljenjem i jednom baterijom zadržavao je brojnu nadmoć francusku na zapadnoj obali Minclia dotle, dok je iznenadjeni glavni

stan prešao na sigurno mjesto, a onda srnuo s konjem u rijeku Mincio, pa je prepliva, dok su Francuzi, što su bili na mostu, sipali vatra na njega. Onda je Radetzky postao zapovjednik pionirskog bataljuna, pa u II. koalicijom ratu 1798./1799. potpukovnik i generalni adjutant zapovijedajućeg generala barona Melasa i u tom se položaju tako odlikovao u bitkama kod Cassana, na Trebbiji i kod Novia, da je uticao odlučno na dispoziciju bitke, te je tek 33 godine star, bio unaprijeđen za pukovnika i predložio, da mu se podijeli red Marije Terezije. Poslije nesretne bitke kod Marenga otišao je Radetzky iz Italije i preuzeo zapovjedništvo kirasijerskog puka, s kojim je u konjičkom korpusu kneza Liechtensteina spasio čast carskog oružja kod Hohenlindena. U obje nesretne bitke, koje su dovele do tog, da je bila izgubljena vojna, koja je tako sretno započela, baš se je u najtužnijim časovima istakao najsajnije Radetzky pametnim vođenjem, odlučnošću i smjelošću. Nije badava Radetzky počeo svoje godine nauke kao vojda u izgubljenim vojnama g. 1796. i 1800. i u tom najprije naučio podnositi teški teret odgovornosti. Uspomena na te dane sigurno je doprinijela tome, da je ostao na visini, kada je desetljeća kasnije sam stajao na čelu vojske onih nedjelja u proljeće godine 1848., koje su toliko brige zadavale na uzmaku iz Milana, kad je u bumtvolničkoj zemlji

svagdje opkoljen izdajnicima, znajući, da za njim ide velika neprijateljska premoć, a da jedva može smoci hrane za svoju malu vojsku, sretno izašao, dok su još uz to dolazile iz carevine kobne vijesti.

Nakon više godina uzornog rada u miru unaprijeđen je kao zapovjednik saksonske kirasijera za general-majora, pa je učestvovao slavno u slavnoj bitci kod Caldiera g. 1805. kao zapovjednik konjičke brigade u vojsci nadvojvode Karla. U ratu godine 1809., koji je, kao što je poznato, sama Austrija vodila protiv Francuske i rajnskog saveza, išao je Radetzky sa svojim brigadom najprije pred zborom vojske nadvojvode Karla, koja je ulazila u Bavarsku, a poslije nesretnih događaja kod Regensburga iza ledja Hillerove vojne grupe, koja je bila rastavljena od glavne vojne sile, te se je tu odlikovao u borbama kod Lambacha, Welsa, Ebelsberga i Mauterna kao vojda prvog reda. Bio je odlikovan komanderskim krstom vojničkog reda Marije Terezije za to, što je vlastitom inicijativom poduzeo i sretno izveo spasavanje Schustekrove divizije protiv desetostruke neprijateljske premoći, kad je ta divizija već bila u najvećoj opasnosti od neprijatelja, koji je prodirao preko Welsa. Isto se tako slavno borio, kad je već bio proizveden za podmaršala, u bitci kod Waagrama, gdje su bili upereni najteži napadi francuske nadmoćne sile na mjesto Mark-

graf-Neusiedel, koje je branila njegova divizija. Pošto je na odstupanju opet neumorno i hladnokrvno čuvao ledja ljuto pritisnutog Rosenbergovog zbora, bio je Radetzky poslije primirja u Znaimu imenovan upraviteljem generalnog stožera novog vrhovnog zapovjednika generala kavalrije kneza Ivana Liechtensteina i u tom je položaju izneo mnogo važnih projekata za usavršenje vojske, premda je ili u nedovoljnoj mjeri ili nije nikako izvedena većina njegovih poticaja i zahitjeva radi velike protivnosti i naročito radi finansijskih nevolja državnih.

Radetzky je postavljen u središte velikih historijskih događaja, koji opsegom razmjerno ne zaostaju za sadašnjom džinovskom borbom, kad ga je izabrao za svog prvog savjetnika i načelnika štaba glavne vojske maršal knez Schwarzenberg, koji je godine 1813. bio imenovan vrhovnim zapovjednikom saveznih vojnih snaga. Ali je to časnio i odgovorno mjesto postalo i za Schwarzenberga i za Radetzkgovo pravo mučeništvo radi silnih suprotnosti, što su vladale u savezničkom taboru. Car Aleksandar I., koji doduše nije vodio neposredno komandu, ali je uzeo sebi pravo, da nekako upliva na ruske zbrojeve u glavnoj vojsci, petljao se je kao i general Barclay u sve dispozicije, mijenjao čine zapovijesti i zavodio ruske komandante korpusa da budu neposlušni vrhovnom zapovjedništvu. A i iz najbliže

Ishrana grada Beograda.

Uvoz zeleni, voća, maslaca i živine.

Dosada smo u našem prvom članku prema izvještaju statističkog odsjeka u trošarinskom odjeljenju opštine grada Beograda iznijeli zvanične podatke o ishrani građanstva obzirom na dvije najglavnije grane — meso i hljeb.

I ako ovi podatci nijesu potpuni za našu svrhu, jer oni sadržavaju u sebi samo one količine životnih namirnica, koje su redovitim putem uvezene u gradsko područje, ipak se i po njima vidi, da je ishrana građanstva bila srazmjerno dobra, obzirom na životne prilike, koje vladaju danas u cijelom svijetu i ne samo u zaraćenim državama. I opet ovi podatci i u koliko su u našu svrhu nepotpuni, jer oni ne sadržaju u sebi sve one količine životnih namirnica, koje su doista potrošene u Beogradu, ipak oni mogu da dokažu jednu činjenicu — kako smo to već istakli gore — da je ishrana bila dobra, da je građanstvo prema prilikama i svom broju bilo dobro opskrbljeno zelenilom i voćem, jajima, kajmakom, maslacem (puterom) i živinom, jer je i inače Beograd oskudijevao na ovim životnim namirnicama i veći dio svoje potrebe namirivao uvozom iz Zemuna.

Krompira je za prvih devet mjeseci ove godine uvezeno svega 1,041.313 kg. Najmanji je bio uvoz u mjesecu januaru (27.000 kg), ali je već u mjesecu februaru porasao na 170.000 kg. Najviše je krompira uvezeno u mjesecima aprilu i julu, svaki put nešto preko 196.000 kg. Poprječno je uvezeno krompira u Beograd svakoga mjeseca 130.000 kg.

Znatno manje je uvezeno pasulja (graha). U mjesecu januaru je uvezeno 8970 kg, a još manje u mjesecu julu 1825 kg. Najviše je uvezeno u mjesecu aprilu (44.704 kg), svega za posljednjih devet mjeseci 160.564 kg, ili poprječno mjesečno oko 18.000 kg.

Velik je bio uvoz bijelog i crnog (crvenog) luka, pošto se u Srbiji uopšte troši mnogo luk, jednako kao u Bosni i Hrvatskoj. U mjesecu januaru, kada je uvoz svih životnih namirnica bio najslabiji, uvezeno je u Beograd 46.840 kg bijelog i crnog luka. Manji je bio uvoz luka samo još u mjesecu junu (13.311 kg), a najveći u mjesecu julu, kada je uvezeno 201.541 kg luka. Za cijelo ovo vrijeme je uvezeno luka svega 671.246 kg. Poprječni mjesečni uvoz iznašao je prema tome oko 77.000 kg.

Kupus je također vrlo raširena hrana kod srpskoga naroda. Već u mjesecu januaru uvezeno je u Beograd 15.967 kg kupusa. Ovaj je uvoz opadao poslije toga svakog mjeseca sve više, tako u mjesecu martu nije uvezeno ni jednog baš kilograma, ali je u ljetnim mjesecima opet porasao i dostigao količinu od 83.315 kg. Svega je uvezeno

kupusa u Beograd 229.259 kg ili popriječno mjesečno oko 25.000 kg.

Najveća je potrošnja od svih životnih namirnica bila u paradajzu. U tri mjeseca — julu, avgustu i septembru — uvezeno je i iznešeno na trg svega 993.675 kg paradajza, dakle skoro ravno jedan milijun kilograma. Uračuna li još one količine, koje su potrošene u Beogradu, a koje ne potpadaju pod trošarinu — iz vrtova na gradskom području i vrtova, koji su obradjivani u vojnoj režiji — sigurno je potrošnja paradajza ovog ljeta u Beogradu dostigla količinu od ravna dva milijuna kilograma.

Arpadžika (lučica za sadjenje luka) je za vrijeme sezone — mjesecima februar, mart i april — uvezeno svega 63.997 kg. Ovo spominjemo u toliko, da svako može sebi od prilike stvoriti sliku, koliko je na samom području grada Beograda bilo posadjeno luka, jer je izvoz lučica iz gradskog područja bio najstrožije zabranjen, pa je sva uvezena i prodana količina posadjena na samom gradskom području.

Razne zelene je najmanje uvezeno u mjesecu februaru (8245 kg), a najviše u mjesecu junu — 237.268 kg. Svega za devet mjeseci 890.506 kg, ili popriječno mjesečno oko 100.000 kg.

Uvoz raznog voća bio je prema prilikama srednje ruke, jedino što je uvezeno mnogo trešanja, a kasnije i groždja, naravno sve iz okolice grada, a samo neznatan dio iz unutrašnjosti, gdje je kultura voća još veća. Najmanje je voća uvezeno u mjesecu februaru (320 kg), a najviše u maju za vrijeme trešanja 702.266 kg. Svega je uvezeno 1.060.750 kg raznog voća, oko 130.000 kg mjesečno. Ovamo nije uračunan uvoz groždja i oraha. Groždja je u mjesecima avgustu i septembru uvezeno običnog 565.134 kg, a boljeg 98.263, dok je u mjesecima avgustu i septembru uvezeno oraha svega 6.400 kg.

Pekmeza i meda je uvezeno osrednje. Cijeli uvoz pekmeza iznosi 29.455 kg, dok je meda uvezeno samo 2182 kg, najviše u mjesecu septembru, naime 997 kg.

Uvoz kajmaka, maslaca (putera), domaćeg srpskog sira i jaja bio je prema prilikama primjeran. U mjesecu januaru nije uvezeno kajmaka ni najmanja količina. Najviše ga je uvezeno u mjesecu avgustu (4224 kg) svega za cijelo vrijeme od početka god. pa do prvih dana oktobra 12.396 kg, ili mjesečno oko 1300 kg. Maslaca je uvezeno najviše u mjesecima februaru, martu i aprilu i to 90% iz monarhije, svaki mjesec oko 2500 kg, svega 11.662 kg. Na jedan mjesec otpada prema tome popriječno oko 1200 kg. Domaćeg srpskog sira je uvezeno svega 42.407 kg, ili popriječno na mjesec skoro 5000 kg. Jaja je uvezeno najviše u mjesecu februaru (9000 kg), svega 50.573 kg, od koje svote otpada na mjesec nešto preko 7000 kg.

Bostana (lubunica) je u tri mjeseca (od mjeseca jula) uvezeno svega 186.690 kg, u samom mjesecu avgustu ravnih 100.000.

Krupne i sitne žive (peradi) je uvezeno srazmjerno malo. U mjesecu januaru je uvezeno krupne živine samo 13 kg, a sitne 300 kg, ali je već u mjesecu februaru ovaj uvoz narasao na 2000 kg. Svega je uvezeno krupne živine 2.064, a sitne 39.139, od prilike nešto preko 1200 kg mjesečno.

okolina cara Franje osjećao se otpor, naročito radi neprijateljskog držanja oba careva generalnih adjutanata Duke i Kutschera, pa služi na slavu Radetzky i Schwarzenberga, koji ga je vazda, koliko je moglo, bilo, pokriva svojim autoritetom, da je Radetzky ipak izvršivao svoju zadaću usprkos upliva, koji su rastakali vojku i do krajnosti ugrožavali jedinstveno i sistematsko vođenje operacija. Radetzky je sastavio prvi plan tako zvanog „trachtenberškog ratnog nacerta“, u kojem se je glavna važnost prema procjeni Napoleonove vojskovođe vještine polagala na to, da se najprije savladaju neprijateljske sporedne vojske, a onda da se sjedine sve bojne sile savezničke na veliku odlučnu bitku na bojištima kod Leipziga. Sa vojnama g. 1814. i 1815., u kojima je, naročito u prvom bio otežavan i ometan rad Radetzkyov nebrojnim trvenjima i sukobima vojničke, diplomatsko-političke i osobne prirode, ali koje je Radetzky uza sve to uspješno dokonačio, svršio je za više od ljudskog vijeka ratničku djelatnost Austrije i Radetzkyog.

Starija generacija napoleonovskih ratova sve je po malo iščezavala s pozorišta vojničkog djelovanja u miru i Radetzky, koji se je u trinaest godina popeo od kapetana do podmaršala, bio je onda ostavljen skoro dvadeset godina u tom činu i u tom je činu služio kao konjički divizionar u Sopronu i onda kao zamjenik zemaljskog zapovjednika u Ugarskoj u Budimpešti. Godine 1829. je najzad bio unaprijeđen za generala kavaljerije, ali u isto doba prešao na mjesto tvrđavnog zapovjed-

Prema tome je od početka godine 1916. tečajem prvih devet mjeseci uvezeno krompira, pasulja, luka, razne zelene, voća, kajmaka, maslaca, sira i živine: povrća 4,050,560 kg, voća i groždja 1,730,547 kg, kajmaka, maslaca i sira 66.465 kg i živine 41.203 kg, svega dakle namirnica ove vrste 5,888,775 kg ili mjesečno po prilici 650.000 kg.

Kod toga ne treba zaboraviti, da ovi brojevi predstavljaju samo uvez u grad Beograd iz predjela izvan gradskog područja, a ovamo nije uračunane one količine zelene, koje su donešene na trg iz vrtova, koji se nalaze na gradskom području, kao i one količine, koje je vojna uprava iz režijskih vrtova iznijela na trg i uz cijenu prema zemunskoj pijaci prodavala građanstvu.

Austro-Ugarska.

Nov upravnik i proširenje ureda za ishranu.

Bb. Beč, 13. novembra.

Kako se ovdje saznaje iz pouzdanog izvora, postavljen je za upravnika središnjeg ureda za ishranu FMZ. Alfred Rohm pl. Hermanstädten, do sada načelnik u ministarstvu vojnom. Ukaz o tom izdaciće najdalje sutra. Ured za ishranu, koji je dosada potpadao pod ministarstvo unutrašnjih djela, sada će biti nezavisno središnje nadležstvo, koje će stajati neposredno pod ministrom predsejnikom.

Poljska kraljevina.

Neprijatna raspravljanja u francuskoj radikalnoj štampi.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)
Bern, 12. novembra.

Zahtjeve francuske radikalne štampe, naročito kako ih je „Radical“ raspravio, da Rusija odmah protiv izjavama pobrka njemački manevar s proklamacijom kraljevine Poljske, prihvaća danas i „Temps“. Koliko su francuskoj vladi neprijatna takva raspravljanja, vidi se po tome, što se u uvodniku nalazi više od dvanaest praznih — bijelih — mjesta. Na jednom se mjestu očevidno govorilo protivu Rusije.

Interesantno shvatanje.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)
Berlin, 13. novembra.

U uvodniku „Vossische Zeitung“ a Georg Bernhard veli, da je interesantno, da francuska štampa najviše zazire od proglašenja poljske kraljevine iz toga razloga, što smatra da ovaj čin olakšava njemačko-rusko izmirenje. U ostalom izgleda da je i bugarski ministar-predsjednik dr. Vasilj Radoslavov istoga mišljenja, pošto je onomad jednom prilikom rekao, da mu se čini, da mir više nije tako daleko. U ostalom, veli se, i posljednji Asquithov govor u Guildhallu sadrži sličnih misli, jer se u njemu veli, da je Njemačka pomoću svojih predloga o Belgiji htjela ponuditi Engleskoj zaseban mir; no za takav zaseban mir, veli se u članku, u Njemačkoj se ne osjeća ni najmanja naklonost. Da bi zaplašio ostale države, Asquith je našao za dobro, da priča o nekim predlozima Engleskoj za zasebni mir. U tome je do duše bio malo odviše diplomata nego što je bilo

za njega dobro, jer je otvorio srpsko pitanje, ma da vrlo dobro zna da bi Rusija imala velikih interesa pri ovoj orijentaciji na Balkanu, i ma da je tobož Rusija za Srbiju i pošla u rat, veli Bernhard, njen je interes upućen na sasvim druge balkanske krajeve. S toga Rusiji ni najmanje neće biti ugodno Asquithovo pitanje o Srbiji.

Predsjednički izbor u Americi.

Mišljenje, new-yorške štampe.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)
Frankfurt, 12. novembra.

„Frankfurter Zeitung“ javlja iz New-Yorka: Listovi iskazuju mišljenje, da izbor predsjednika, u koliko se on tiče velikih odluka u političkom životu, nije od značaja, jer će kongres biti podeljen u dva jednaka dela.

Rat sa Rumunjskom.

„Temps“ o ratnoj osnovi Mackensena.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)
Bern, 12. novembra.

U svome vojničkom razmatranju „Temps“ upozoruje na to, da se sada ništa važno ne događa ni u Volyniji, ni u Poljskoj niti u Galiciji. Izgleda, da vojske hoće da se održe na mjestu i kome su, da bi borbu prenijele sa svim u Rumunjsku. Na cijelom dunavskom frontu središnje vlasti razvijaju veliku topničku djelatnost. Javlja se još i o pokušaju jednog novog prelaza. Ali se ne može predpostaviti, da će Mackensen ozbiljno pokušati s prelazom prije no što se oslobodi svake opasnosti u sjevernoj Dobrudži.

Francuski časnici na rumunjskom frontu.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)
Frankfurt, 12. novembra.

„Frankfurter Zeitung“ saznaje neposredno iz Petrograda: Većina članova francuske vojne misije u Rumunjskoj već je primila, kako se govori, zapovjednička mjesta na frontu. Ostali članovi proučavaju uređenje pozadine. Bivši glavni tajnik rumunjskog ministarstva spoljnih poslova, Savean, imenovan je za komesara rumunjske vlade u stožeru ruske vojske u Rumunjskoj.

Borbe u Mačedoniji.

Protest srpskog poslanika u Parizu. Srbi ginu, a Englezi gledaju trke.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)
Berlin, 13. novembra.

Amsterdamski dopisnik lista „Vossische Zeitung“ javlja za ozbiljne nesporazume među silama sporazuma odnosno solunske akcije. Sarrailu je bilo obećano još 50.000 Talijana, ali ovi nijesu dospjeli, pošto je u međuvremenu talijanska vlada promijenila gledište. Na ime, pošto saveznici nijesu pristali na neke talijanske zahtjeve odnosno privrednog potpomaganja Italije, Italija je opet riješila, da neda više vojnika za solunsku akciju. To je oduzelo osnovicu svima Sarrailovim namjerama. Osim toga, Sarrail stoji stalno na ratnoj nozi sa poslanicima sila sporazuma na grčkom dvoru i neće ni da čuje o njihovim uputstvima. I on i viši engleski časnici slažu se u to-

nja pred u borbi prokušanom Napoleonovom vojskom s uspjehom vodio odbranu ledja glavne vojske, nije očajavao ni u teške dane, koji su došli poslije 18. marta. „Mi ćemo se opet vratiti!“ doviknuo je maršal, izlazeć s vojskom svijetu na Porti Romani. I već 4 po mjeseca kasnije opet su se vijale crno-žute zastave nad glavnim gradom Lombardije. U majstorskoj vojni, kojoj su sjajne tačke imena Santa Lucia, Curtatone, Vicenza, Somma Campagna i Custoza, potukao je daleko premoćnu piemontesku vojsku i natjerao Karla Alberta, da na vrat na nos ostavi zapovjedništvo austrijsko područje. A kad je kralj nakon ponovnih velikih ratnih priprava mislio, da je dovoljno jak, da opet zametne borbu, onda ga je Radetzky potukao do nogu u četverodnevnoj bitci kod Novare, pa se je Karlo Albert, odrekao prijestola i pobjegao iz Italije, a svom sinu i nasljedniku Viktoru Emanuelu II. naredi, da zamoli mir od pobjeditelja.

Ova su djela, ove sjajne vojne, koje mogu dostojno stajati uz bok djelima najvećih ratnih vještaka, učinila su neumrlim ime Radetzkyog. Ali Radetzky je osim toga omiljen u Austriji kao predstavnik starog austrijskog junackog duha, kao junak, koji se je uspravio, kad je bilo sve klonulo i kad su neprijatelji Austrije mislili, da joj je došao kraj. I danas kod četa, koje se junacki bore na svim frontovima, živa je svijetla uspomena na starog maršala — na „oca Radetzkyog“.

S. L.

me, da se solunska akcija može smatrati kao propala stvar, i to zato što na ruskom frontu nijesu nastupili izvjesni događaji, koji su se očekivali. Ali Sarrail ne želi da veže za svoje ime neko povlačenje sa solunskog fronta poput napuštanja Dardanela, pa zato traži, da mu se prethodno da drugo opredjeljenje. No i Joffre i Briand pošto-poto žele, da se održi i izvede do kraja solunska akcija. Toga radi bili su poslali u Solun francusko ministarstvo vojnog, generala Roquesa, da uvjeri generala Sarraila u tačnost njihovog gledišta i da ga privoli, da ostane na svome položaju. Osim toga se čuje, da srpska vlada preko svoga poslanika u Parisu stalno protestuje, pošto se Srbija u borbi jednako ostavlja sama. Veli se, da je srpski poslanik u Parisu, dr. Milenko Vesnić u jednoj svojoj noti francuskoj vladi naveo, kako je onomad u Solunu priredjena velika konjska trka, na kojoj je bilo preko 3000 engleskih časnika, a istog je dana bugarski izvještaj javljao za 1000 poginulih Srba.

Francusko-engleska ofenziva.

Neđeljina dobit u zemljištu.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)
Zürich, 13. novembra.

Ovdašnji listovi ukazuju na to, da je neđeljina dobit u zemljištu, koju su Francuzi i Englezi postizali na Sommi u septembru prosječno iznosila jedan kilometar, dok u oktobru iznosi još mnogo manje.

Rusija.

Nemiri u velikim gradovima.

Kb. Stockholm, 13. novembra.

Veliki nemiri, do kojih je došlo krajem oktobra u Moskvi, Petrogradu, Harkovu itd, imali su vrlo ozbiljan karakter i vjerovatno je, da će se oni u buduću ponoviti. Naročito su veliki neredi bili u Moskvi, gdje je bilo ozbiljnih sukoba između policije i rulje. U Petrogradu prošla je kroz grad povorka od nekoliko hiljada demonstranata i vikala je: „Spasite nas engleskoga jarma!“

Kriza u Grčkoj.

Kako gudi „Corriere“.

Kb. Lugano, 13. novembra.

„Corriede della Sera“ donosi jedno podože pismo svoga atinskog dopisnika, u kojemu ovaj oštro kritikuje sve francuske fraze o nekoj prijateljstvu sila sporazuma prema Grčkoj i nekoj tobožnjoj želji narodnoj, da pod Venizelosovom upravom stupi u rat, pa veli da su sva tvrdjenja, što bi mi rekli „mlačenje prazne slame“. Žalosno je, veli dopisnik, da i list sa svjetskim glasom „Le Temps“ objelodanjuje takve neistine. Prava je istina, veli dopisnik, baš sve ono suprotno tvrdjenje sporazumne štampe, na ime: Grci ni po koju cijenu neće da stupe u svjetski rat, osjećaju odvratnost prema Venizelosovoj politici i pristalice su svoga kralja, za kojega osjećaju upravo mahnitoga divljenja.

Admiral Fournet kod kralja.

Kb. Rotterdam, 13. novembra.

Iz Atene javljaju, da je admiral Fournet zapovjednik savezničkih pomorskih snaga pred Pirejem bio primljen kod grčkog kralja Konstantina. Audijencija je trajala pola sata.

Italija.

Unutarnje teškoće.

Kb. Lugano, 13. novembra.

Unutarnji položaj u Italiji postao je vrlo težak, tako da vlada očekuje spas jedino od kakve odlučne talijanske pobjede na bojištu. No ta je nada slaba, te s toga „Popolo d'Italia“ poziva pristalice rata na borbu protiv unutarnjih neprijatelja, pa makar to bilo i oružjem u uličnoj borbi. U vezi s time list javlja, da su intervencionisti (pristalice rata) obrazovali agitacioni odbor sa sjedištem u Rimu, kojemu osim krajnjih grupa revolucionarnih republikanaca i socijal-demokrata pripadaju još i demokrati i ustavni demokrati.

Rat na moru i pod morem.

Njemačke podmornice u meksikanskom zalivu.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)
New-York, 13. novembra.

Bezlični brzojav Wolffovog ureda javlja: Jedan brzojav „New-York Times“ a iz Meksike javlja, da je sporazum o pomenuto meksikansku vladu, da će vjerovatno njemačke podmornice pokušati, da napadnu petrolejske brodove u meksikanskom zalivu.

Potopljen brod.

Madrid, 12. novembra.

Listovi javljaju, da je njemačka podmornica potopila američki parobrod „Columbia“ nedaleko od Coruna. Brod je bio natovaren bakrom, celirom i masti i bio opredjeljen za Genuvu. Posada je spašena i priča, da je parobrod 6. tj. zadržan kod rta Finistere. Kako je ukrcavanje u čamce za spasavanje bilo otežano uslijed burnog mora, to je podmornica čekala puna dva sata, kad se iskrcavanje posade moglo izvršiti bez ikakve opasnosti.

Njemačka.

Stanje na bojištima posljednje sedmice.
Kb. Berlin, 12. novembra.

(Zvanično.) Wolffov ured saopštava: Njemački uspjesi na Stochodu, o kojima je l. t. m. javljeno, imali su više nego li mjesnog značaja. Na Stochodu su Rusi potisnuti iz položaja, koji su prije nekoliko mjeseci podizani, na Narajovki su sa teškim njihovim gubicima bačeni na istočnu obalu. Protiv napadi sa dovedenom svježom pričuvom nisu bili u stanju da izmijene pretrpljeni poraz Rusa. Poslije izvjesne poticke borbeno djelatnost četa središnjih vlasti prelazila je u sve veću ofenzivu na istočnom frontu, i ako je sporazum pokušavao da veže snage na Soči i mačedonskom frontu, a Rumunjska se kao nov protivnik pojavila na bojištu, vojska generala Artza potisla je protivnika, koji beše prodro do Tosznyaszekelya, za 80 kilometara u nazad, i sad se sa vrhovima svoje vojske nalazi na rumunjskom zemljištu. U dolinama Uzaia povratile su čete Kövess-ove sve one trenutne dobitke, koje je neprijatelj imao u borbama 6. i 7. novembra. Ruska preduzeća južno od Dorna Vatre ostala su bezuspješna. Na Narajovki su proširili uspjesi koji su postignuti 6. i 7. novembra i znatno se napredovalo, održani su položaji protivu protivnikovih pet protivnapada. U prostoru Vladimira-Volinskog, zapadno od Lucka, njemačke se čete nalaze onako isto čvrsto kao i prije, dokle skorajšnji austro-ugarski uspjesi istočne Kirlibabe od 6. novembra stoje još u svežoj uspomeni.

Najnovije brzojavne vijesti.

Bura u Sredozemnom moru.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)
Bern, 12. novembra.

„Petit Journal“ javlja: Juče je bura u Sredozemnom moru bila toliko silna, da su u pristaništu Marseille dva velika japanska broda udarila jedan o drugi. Oba broda pretrpila su veliku štetu.

Grad i okolica.

Natporučnik Dušan Prešern, podlegao ranama.

Nećak velikog slovenskog pjesnika Franceta Prešerna i po majci sestrić kralja Petra Karagjorgjevića, natporučnik Dušan Prešern, bio je aktivni časnik c. i kr. vojske. Tko je imao sreću, da upozna ovoga vrijednog, darovitog i obrazovanog mladog Slovenca, taj će tim više morati da požali njegov gubitak.

Nekako u zimsko doba, pred godinu dana upoznao se pisac ovih redaka s njime u bolnici milosrdnih sestara u Zagrebu. Nakon velikih bojeva u Karpatima, gdje se i Prešern borio kao zapovjednik satnije, obolio je na dysenteriji i došao, da se liječi u Zagreb. Nada sve blage prirode, muzikalan i inteligentan, brzo je stekao simpatije svoju drugova i nije bilo gotovo večeri, da se nebi okupili u njegovoj veći, gdje nam je on lijepim svojim glasom pjevao uz gitaru prekrasne slovenske pjesme u koje je znao preliti svu svoju duboku osjećajnu dušu, pune čudne i otmjene sjetne, što se toliko zrcalila u njegovim tammim, velikim očima.

Kako je čestita njegova priroda bila zadahnuta velikim osjećajem dužnosti, to je on pošao, da što prije odzdravi u Karlove Vari na oporavak. Vrativ se pukovnijski brzo je opet bio na ratništu i javio se u svemu jedian put. Nakon odluge stanke malena je notica u „Beogradskim Novinama“ od 12. ov. m. javila, da je natporučnik Prešern, podlegao u bolnici u Waltersdorfu za dobivenim ranama na bojištu. Koliko je tragedije u toj malenoj novinskoj vijesti, a koliko je mnogo značaja i poštenja palo u grob s tim imenom...

Mi, što smo ga znali, tugom ćemo u duši očuvati uspomenu dragom drugu, koji je kao junak najsvjetlijim primjerom upleo sva svoja nastojanja u vijenac neprolazne slave i časti naše junacke carsko i kraljevske vojske.

Spomenik u Kragujevcu.

Dobijamo sljedeće naknadno saopštenje o kragujevačkom spomeniku: Savršeni, veležepni granitni sokel spomenika izradjen po nacrtu inženjera Aloisa Tschedera obvezna pučkog ustanka, koji je ovaj posao izvršio na zadovoljavajući način u kratko vrijeme i pod teškim okolnostima.

Kretanje stranaca u Beogradu.

Izveštaj prijavnog odjeljenja c. i k. zapovjedništva redarstva za 10. novembar: prijava 182, odjava 39, preseljavanja 87; prijava stranaca u hotelima: 100, odjava istih 65; ostalo u hotelima: 196 prijavljenih.

Izveštaj za 11. novembar: prijava 121, odjava 42, preseljavanja 91, prijava u hotelima: 124, odjava u hotelima: 122; ostalo u hotelima prijavljenih 198.

Prilozi.

Opštinski sud obrički (podrinski okrug) prikupio je dobrovoljnim priložima od stanovništva K 459,30 i odredio tu svotu u podjednakim dijelovima za austrijski i ugarski crveni krst.

Nikola Erić, opštinski djelovodja u Banovom Polju (srez bogatički, mačvanski) dao je K 25.— za austrijski i K 25.— za ugarski crveni krst.

Novi poštanski ured.

U petak 10. o. m. j. otvoren je u Danilovom Gradu u Crnoj Gori novi etapni poštanski ured II. razreda.

Prikriiveni bakarni predmeti.

Pred beogradskom policijom odgovaraju šest građanskih osoba zbog nepredavanja bakarnih predmeta.

Izgubljeno i nadjeno.

Moni Kalmić, sa stanom u Cara Uroša ul. 11, našao je u Sabornoj ulici niklen sat sa lancem. Vlasnik ga može uzeti u zapovjedništvu redarstva.

Ana Trajković, bakalka na Cvjetnom trgu, sa stanom u Vrljarskoj ulici 88, izgubila je 26. o. m. j. svoj budjelar, u kojemu je bilo 82 kruna i njena koncesija broj 619/1916.

Ratna slikarka Fritzi Ullreis izgubila je u mraku 11. nov. svoju kutiju sa bojama na putu sa Belikovog Vojnog Ostrva ka račnom mostu i njime ka gradu.

Ko nadje koju od pomenutih stvari, neka ih preda zapovjedništvu redarstva.

Narodna privreda.

Nova hrvatska banka na Rijeci.

Juče, 3. ov. m. j. obdržavana je konstituirajuća skupština „Zadružne prometne banke d. d.“ na Rijeci. Banka je osnovana sa strane dalmatinskoga zadrukarstva. Za predsjednika banke izabran je g. Milan Marušić, za prvog potpredsjednika g. Ivo Ančević, a za drugog potpredsjednika g. dr. Vjekoslav Gisovec. U nadzorni odbor izabrana su gospodara: dr. Josip Bervaldi, Miho Obuljen i Joakim Kunjašić. Početna akcijska glavnica banke je 1.000.000 kruna. Banka će se baviti sa svim bankarskim poslovima, a imat će i trgovački, špediterski i pomorski odio. Bančine prostorije nalaze se na trgu Adamić (Dante), u kući Prve hrvatske štedionice, I. kat, poviše kavane Europa.

Zabrana izvoza žita u Americi.

(Naročiti brzojav „Beogradske Novine“) Berlin, 10. novembra.

Na sjevero-američkim trgovima žita i brašna jako su u posljednje vrijeme skočile cijene tako, da je s dana na dan sve veća vjerojatnost, da će vlada Saveznih Država biti primorana, da zabrani izvoz žita i brašna.

Prema izvještajima, koji su do sad stigli, velike pekarnice u New-Yorku, Chicagu i San Franciscu, a tako isto i velika mlinarska preduzeća složno su odlučili, da kongresu upute molbu, da se izvoz žita i brašna zabrani, da bi se mogle podmiriti potrebe stanovništva. Već do sada su cijene žita ogromno skočile, a znaci kazuju, da će skakanje i dalje ići. Sama ta činjenica nagneće vladu, bez obzira na Englesku, da zabrani izvoz radi podmirjenja domaćih potreba.

Rđjavi izgledi žetve u Argentini.

(Naročiti brzojav „Beogradske Novine“) Amsterdam, 10. novembra.

Argentinski izgledi žetve cijene se i dalje kao nepovoljni. Posljednje kiše se označuju kao nedovoljne. Na sjeveru, gdje predstoji žetva, one su štaviše bile štetne. Suša je jako oštetila kukuruznu berbu. Pri odašiljanju ovog izvještaja iz Buenos Airesa bilo je lijepo vrijeme, ali hladno. (Da ima izgleda, da će se i u Argentini zabraniti izvoz žita, o tome je već juče javljeno).

Razne vijesti.

Njemački i ruski car.

Njemački listovi javljaju za ovu interesantnu epizodu, koja dokazuje, da svjetski rat nije ipak bio u stanju da potpuno prekine sve starodrevne veze ljubavi i poštovanja između pojedinih zaraćenih vladara. Kako oni javljaju, stanje ruskoga carevića-nasljednika tako je ozbiljno, da ga jedino može spasiti slavni njemački ljekar prof. Israela, koji je već ranije liječio mladoga carevića. U svojoj roditeljskoj brizi obratio se ruski imperator preko neutralnih na svoga rođjaka i protivnika, njemačkog cara Wilhelma, molbi ga da naredi što treba da slavni profesor Israel smije otići u Rusiju. Listovi tvrde da je

njemački car već donio odluku po toj stvari i da je velikodušno riješio, da prof. Israel može otići u Rusiju, da spase sina njegovog protivnika.

Pao fra Josip Gaspar na bojištu.

Svako, koji je bio u Dubrovniku i posjetio ostrvo Lokrum, sjećae se fra Josipa Gaspara, koji je bio poznat kao čuvar samostana časnih otaca Dominikanaca na Lokrumu. U vojku je stupio dobrovoljno i jednako kako je bio revan redovnik, bio je i dobar vojnik. Sada je kako javlja „List Dubrovačke Biskupije“ pao junački za otadžbinu na sjevernom bojištu. Vječna slava vrijednom i junačnom fra. Josipu Gasparu.

Nove vještačke oči.

„Times“ javlja da je francuskim liječnicima Semaitreu i Teuillereusu iza dugotrajnih pokušaja uspjelo naći naknadu za izgubljeno oko. Pošto je stakleno oko neugodno jer nije mekano ni elastično, te se ne priljubljuje očnoj šupljini, izradili su ono oko iz gume kojoj su spoljnu stranu galvanizirali i emaljirali. Unutarnji dio sastoji se iz mekanog kaučuka a sama roznica je šuplja i punjena vazduhom. Ovo prazno oko se prilagodjuje očnoj šupljini i ne draži ju ostrim ivicama, a osim toga uživa prednost što se ne može razbiti.

Odakle kratkovidnost?

Njemački časopis „Naturwissenschaften“ utvrđuje na temelju istraživanja na kunićima, psima i mačkama da je uzrok kratkovidnosti pogotno držanje glave kod napornog sitnog rada ili čitanja. Ako se predmet drži tako, da se glava ne mora sagibati, ne će biti kratkovidnosti. Kod sagibanja se u mladom tijelu rasteže očni živač te izvršuje na neki način zateču niti na koju je obješena kuglica iz gume. Ovo rastezanje prouzrokuje slabljenje vida.

Zašto se rat mora svršiti godine 1917.

Kad će se rat svršiti? Ni jedan vojskovođa ratujućih strana ne bi mogao sad na to pitanje odgovoriti; ali to zna Pierre Mille, poznati francuski književnik, i on se ponosi tim svojim znanjem, koje je izneo u „Excelsior“-u. To je neka vista kabale, kojim u Parizu raspolažu samo izvjesne vračare. U ostalom stvar je sa svim prosta. Uzme se ona godina, u kojoj ste se rodili, pa joj se doda: 1.) godina u kojoj ste bili naj sretniji; 2.) godine starosti, u kojima se nalazite u ovoj godini (1916.); 3.) broj koji razliku između vaše naj-sretnije i tekuće (1916.) broj 2, jer je rat do sad trajao dvije godine. Kad se svi ti brojevi sabere treba ih podijeliti sa dva, i tada ćete saznati u kojoj će se godini rat svršiti. „Može se“, veli Mille, taj pokušaj činiti sa samim sobom, sa svojom ženom, djecom i s kime hoćete, pa i sa predsjednikom republike, predpostavljajući da će iskreno reći u kojoj je godini bio naj sretniji. Uvijek ćete dobiti broj 1917. Prema tome, rat će se svršiti u godini 1917.. Pierre Mille čini zatim pokušaj sa samim sobom. „Ja sam se“, veli on, „rodio 1864. Naj sretnija godina mog života bila je 1908. Star sam 52 godine. Razlika između moje naj sretnije godine i tekuće godine iznosi 8; k tome dodati 2 ratne godine i onda dobićam

1864
1908
52
8
2
3834

Polovica je od gornjeg broja 1917!... Sto sam i hteo dokazati.

Ne bojte se više amputacije!

„Matin“ donosi prikaz iz pera Huguesa Le Rouxa o novoj metodi, što ju upotrebljava dr. Carrel u compsjeskoj vojnojkoj bolnici kod liječenja teških rana. Dr. Carrel je do sada bio najlijepnik u Rockefellerovom zavodu, te je svoj pronalazak prokušao u 200 slučajeva, dok nije konačno iznašao onaj pravi razmjer u upotrebi soda-hypoklorita, koji sigurno dovodi do cilja. On kaže, da će njegova metoda učiniti suvišnim svako amputiranje ranjenog uda i gnojenja rana. Kamo sreće — veli dr. Carrel! — da su francuski liječnici dali odmah na početku da im se dokaže valjanost ove metode, jer ne bi bilo toliko suvišnog rezanja po bolnicama. Njegov način je tim uspješniji, što je rana svježija, a veliku važnost postavlja na prirodno zacjeljenje rana koje kod starijih osoba nešto sporije napreduju nego u mladež. On stavlja na ranu stakleno kuglu napunjenju raskužujućom tekućinom. Iz te staklenke štrca na ranu ova tečnost, a pomoću drugih malih čiječevca izvlače se iz rane komadići željeza i ostalo, št oje uslijed metka u ranu došlo. Sve što rana izbacuje, istražuje se mikroskopski svaki dan, da se ustanovi napredak. Svaka amputacija je su-suvišana.

„Oskudica u duvanu“.

Naša stalna rubrika.

Za ovu rubriku nikada ne oskudevamo. Ako po neki dan izostane iz lista, to je jedino iz razloga što imamo drugoga važnijeg i ozbiljnijeg materijala. Treba samo otvoriti jedan stari list, pa oči materijala. Tako „fra“ „Magyr Hirlap“ da su poslednji kadana vlasni preduzele velike pretresne, koje kafa nam za sakrivenim cigareta. Na ime, mora se

priznati, sasim je pravo da „cal-kelneri“, kao neka iša lica, imaju cigara i cigareta, kada ih nemaju obični smrtni ljudi, pa da po neki put usluže nekog stalnog gosta, kojega obasjae sunce njihove milosti. To je se lijepe, ali nije lijepe, kada „cal-kelneri“ prodaju jetine cigare od 8 i 12 filira po 20 i 30 filira svojim štencenicima i kada u svojim „kelnerajim“ otvore čitava slagalista. Time se rukovodila i peštanska policija prilikom ove premetačine, čiji je rezultat bio: nekoliko stotine cigara i cigareta.

Velika prevara u Bosni.

Jednom Varešaninu „erklo“ 11.000 kruna.

Iz Sarajeva nam pišu: Posljednjih dana prošloga mjeseca došao je u Sarajevo jedan bakaln iz Vareša radi kupovine robe. Ovdje ga je našao neki Ivan Novoselec, pisar kod jednog ovdješnjeg advokata, koji je Varešaninu ponudio 100 kgr. slanine po 9 kruna od 1 kg. Bakaln dade odmah 200 kruna kapare, pa reče, da će se vratiti u Sarajevo, da položi ostatak cijene i da digne robu. Dan prije no što će se ponovo krenuti za Sarajevo, dođe Varešaninu brzogaj od Novoselca, u kojemu ga ovaj poziva, da ponese sa sobom što više novaca, pošto je u stanju da mu podnese ozbiljnu ponudu za 50 metarskih centi odlične slanine po vrlo povoljnoj cijeni. Varešanin odmah krene u Sarajevo, gdje se nadje sa Novoselecem, koji mu podnese, — kako se docnije pokazalo lažnu, — ponudu nekog Mice Ignjatovića, trgovca iz Brčkog, kojemu mu se nude 50 met. centi slanine po kruna 8,50, a kojom ponudjač jednovremeno ovlašćuje svoga brata Jovu Ignjatovića, sa vojnom službom u Sarajevu, da primi novac za prodatu slaninu. Izgledi na ovaj veliki i prividno sjajni posao toliko su oduševili lakovjernog bakalna, da nije mnogo pitao, šta je sa onih 100 kg, koje je već kaparisao. Naprotiv sjeo je sa Novoselecem u jednu ovdješnju restoraciju i za čas svršio novi posao, kupivši povelu koččinu slanine za 11.000 kruna, od kojih je odmah položio 6.000 kruna, dok je 5.000 imao položiti preko podružnice Ljubljanske banke, što je jadnik i učinio. Kao prvi rok isporuke bio je predviđen 30. novembar. No da bi mogao bolje raspolagati „kupljenom“ robom Varešanin zapita brzojavom sa plaćenim odgovorom kođ tobožnjeg prodavca slanine, Mice Ignjatovića u Brčko, gdje bi i na koji način najlakše mogao dobiti robu. No ovaj je brzogaj ostao bez odgovora. Na to se bakaln, uplašen zbog ovoga odmah krene u Brčko, gdje je na svoj užas saznao, da je Mice Ignjatović, „prodavac slanine“, već od nekoliko mjeseci sa vojnom službom u Beogradu, te da je isključeno, da je on mogao zbilja takovu ponudu podnijeti. Sada se bakaln uvjeri da je nasjeo dvojici prepređenih varalica. On odmah pojurí u Sarajevo i podnio je prijavu redarstvenoj oblasti, koja je odmah naredila istragu za krivicima. Jovo Ignjatović još je istoga dana od strane svoje vojne vlasti u vojarni na Skenderiji stavljen u pritvor. Kod njega je nadjeno samo 600 kruna. Ivan Novoselec pak, pošto je sa svojim saučesnicima nekoliko dana i noći veselo „pročerao kera“ kroz Sarajevo, bio je otputovao u Zagreb i trebao se povratiti 5. ov. m. j. I zbilja kotarska ispostava u Bos. Brodu ubrzo je uapsila Novoselca, kod kojega je bilo još samo malo novaca. No najinteresantnije je to, što je ova kotarska ispostava tom prilikom jednim udarom pogodila dvije muve. Name, bila je prvo „pogriješno“ uapsila jednog Novoselčevog preženjenjaka, i svakako da bi uz uobičajenu izvinu pustila, da se slučajno u toku saslušanja nije pokazalo, da je on slična ptica, pošto je svome šefu u Osijeku pronevjerio nekoliko hiljada kruna, pa se zatim htio skloniti u Bosnu. Učinjeno mu je po volji, pa je on kao i njegov drug prezimenjak ispraćen redarstvom u Sarajevo.

Kako živi Mackensen.

Sofijska „Balkanska Pošta“ piše o velikom vojskovođi: Mackensen je čovjek rada, kakav se rijetko kada radja; on ustaje već u pet sati. Inače je gotovo uvijek uz svoj pisaci stol. Jutrom u 6 sati uzme jednostavan doručak i onda ide odmah do mapa, koje više na stijeni. Posve tiho mjestance je ova kuća, u kojoj se izvadaju velike osnove. Od vremena do vremena približi se prozoru, te nasloni glavu na staklo i gleda zamišljeno na ulicu. I dok na frontu bijesni bitka, sjedi on u svojoj sobi kraj telefona, ne gubeći ni na čas svoga mira. Gotovo svaki drugi dan posjećuje Mackensen sve bolnice, pa makar i na kratko vrijeme. Sa svakim vojnikom progovori po koju utješljivu riječ i nudi im cigarete. Onda radi do kasne noći. Svatko voli ovoga vojnika i čovjeka, koji strogim zapovjedima zabranjuje svakom okrutnosti. Svaki put je svečani dan, kada on osobno pripoča ranjenim Nijemcima, Bugarima i Turcima željezni krst na grudí.

Tragična smrt političkoga činovnika.

Iz Čapljine u Hercegovini javljaju: Na 2. o. m. j. tragičnom je smrću umro upravitelj kotarske ispostave u Čapljini politički pristav Vuk Vučetić-Vukasović. Dok je on u Gabeli sjedio za ručkom, učiteljica je Jukić neoprezno pregledavala njegovu lovačku pušku. Pri tom je puška opalila, te je metak smrtonosno pogodio pristava Vukasovića. Pokuoj je sin književnika Vida Vučetića-Vukasovića.

sovića, pa je bio svuda vrlo rado viđen i poštovan.

100-godišnjica glada u Hrvatskoj.

Ravno prije 100 godina od g. 1816. do 1819. bila je u Hrvatskoj strašna glad, te se je vagon kukuruza prodavao za 100 forinti, a u narodu su, u krajevima udaljenim od prometnih puteva, pojedinci u pravom smislu riječi od glada umirali. Nema najme sumnje, da je ondašnja glad bila u uskoj vjezi sa napoleonskim ratovima. Napoleonski su ratovi prestali g. 1815., a tri godine uzastopce poslije onih dugotrajnih ratova vladala je u Hrvatskoj strašna glad. Toj gladi je dopriniela tadašnja nerodica — i loše godine, ali je ona bila i posljedica dugotrajnih napoleonskih ratova, jer su za rata mnoga polja opustjela, mnogi su se ljudi u dugotrajnim ratovima odvikli poslu, prorijedila se marva, polja — površna i na brzu ruku obradjena i na slabije djubrenu — popuštise u rodnosti, a mnogi je poljodjelaca u dugotrajnom ratu i poginulo, mnoga je kuća i u ratu planula, te je trebalo iznova podići oćinski krov, a dotle se zanemarilo polje.

Tražili žito a našli novac.

Redarstvo u Subotici išlo je na okolišna naseļišta da rekvirira sakrivene zalihe žita, pa je kod tamošnjeg gazde Sime Maksimovića, našlo jednu vreću brašna u kojoj je bilo 7940 kruna sitnine sve u komadima od 10 i 20 filira. Vlast mu je novac zaplijenila.

Novi podatci za srpski ustanak.

Prvi srpski ustanak pod Karagorgjem od god. 1804.—1862. (po turski 1219.—1279.). Po turskim izvorima preveo i uredio Kemura Sejfudin Fehmi. Ova knjiga nije sustavna povijest, nego turski izvori za povijest prvog srpskog ustanka, što in je izdavač našao u knjižnici Osmana Suhdi efendijinoj, što je prije bila u dvorištu Careve džamije u Sarajevu. U knjizi su turski originali carskih fermana, valijinih bujruđija, šerijatskim lamama, kasanna i dr. dokumenata uz slobodan ili gdje gdje doslovan prijevod. Knjiga opsiže 400 str. u velikoj osmini, pa je prva te vrsti. Stoji broširana 4 kruna (sa poštom 4,30 K), a može se poručiti u svim sarajevskim knjižarama.

Zvanične objave.

Objava.

U zaostavšini Glise Regnerovića, sudije beogradskog prvostepenog suda (sa stanom u Makenzijevoj ulici br. 23) određeno je ročište radi raspravljanja mase na dan 7. decembra u 9 sati prije podne kod ovog suda (ulica Miloš Veliki br. 27 i sprat), te se prema §. 102 srpske uredbe za nesporna djela, pozivaju povjerioci, da svoja potraživanja prijave.

U Beogradu, 8. novembra 1916.

Sud c. i k. zapovjedništva mosne brane i grada Beograda.

Dr. Boros s. r., sudija za nesporna djela.

Objava.

Prema §. 1. naredbe vrhovnog zapovjednika vojske od 10. aprila 1916., Zbor. br. 10, stavljena je pod nadzor tvrtka Sreten Božinović sa sjedištem u Beogradu, Terazije br. 7.

Za nadzornika je postavljen Otto Schraiber u Beogradu, knez Mihajlova ul. br. 49. Stupanje na snagu: 10. novembar 1916.

C. i k. zapovjedništvo mosne brane i grada Beograda, kao okružno zapovjedništvo.

Objava.

Prema §. 1. naredbe vrhovnog zapovjednika vojske od 10. aprila 1916., Zbor. br. 10, stavljena je pod nadzor tvrtka Bodi & Vukadinović sa sjedištem u Beogradu, knez Mihajlova ulica br. 27.

Za nadzornika je postavljen Alfons Baruch, činovnik Wiener Bankverina u Beogradu.

Stupanje na snagu: 10. novembar. 1916. C. i k. zapovjedništvo mosne brane i grada Beograda, kao okružno zapovjedništvo.

Objava.

Prema naredbi c. i k. vojne glavne gubernije u Srbiji odeljak 5, Br. 23.161 od 1. novembra 1916., imaju se svi odpatci loja, koji se dobiju kako na državnim, tako i privatnim klanicama, predati u svježem i čistom stanju najbližim postojećim mjestima za prikupljanje koža vojnih provijantskih ureda u Žarkovu, na Banjici odnosno Mirijeju, a u Beogradu neposredno kontroli sirovina intendature c. i k. vojne glavne gubernije za Srbiju.

Da bi se dobila dobra, upotrebljiva koža, mora se na odgovarajući način vršiti i klanje svinja.

Cijena od komada svinjske kože, prema veličini i kakvoći, od 3 do 5 kruna. Svako, koji bi protivno ovoj naredbi postupio kazniće se novčano sa 200 kruna ili zatvorom do 20 dana, a oduzeće mu se i nadjena svinjska koža.

U Beogradu, 4. nov. 1916. C. i k. zapovjedništvo mosne brane i grada Beograda, kao okružno zapovjedništvo.

Objava.

U beogradskoj građanskoj bolnici umrla je 4. aprila 1916. Rakila Milošević (sa stanom u ulici Despota Djordja 14) bez oporuke (zavještanja). Prema § 94. srpske uredbe o nespornim djelima pozivaju se svi oni, koji polažu pravo nasleđja, da se u roku od godiine dana prijave sudu. U Beogradu, 8. novembra 1916. Sud e. i k. mosne brane i grada Beograda.

postrojenjima iskuvavanjem kostiju i u kuhinjama nalaze, imaju se tako isto predati c. i k. tvornici sapuna u Beogradu, i samo se tamo mogu upotrijebiti za izradu sapuna.

Odkupna cijena od kg. iznosi:

Table with 2 columns: Item and Price. Items include Za topljeni loj, čvrst loj, stilan loj i mast sa crijeva, mast iz kostiju, olein, and stearin. Prices range from 5- to 8- Kr.

Ko protivno ovoj naredbi postupi biće novčano kaznjen sa 200 kruna ili 20 dana zatvora i oduzeće mu se sva nadjena zaliha loja.

C. i k. zapovjedništvo mosne brane i grada Beograda kao okružno zapovjedništvo.

Objava.

Prema § 1. uredbi vrhovnog zapovjednika vojske od 10. aprila 1916. god., Zb. br. 10, stavljena je pod nadzor firma Ilić i Prekić, Knez Mihajlova ul. 9. Za nadzornika postavljen je Viktor Reichl, činovnik „Wiener Bankverein“-a u Beogradu, Knez Mihajlova ul. Nadzor stupa u snagu 12. novembra 1916 g.

C. i k. zapovjedništvo mosne brane i grada Beograda, kao okružno zapovjedništvo.

Oglas.

Ces. i kr. Vojna glavna gubernija u Beogradu (Srbiji) će u području vojne glavne gubernije jedan dio sljedeće nalazice se stvari (robe) putem jedne određene komisije po kasnije utvrđenim cijenama preuzeti.

1. Predja vunena.

Kad cjelokupna količina pojedinog u istoj struci prijeko 25 kilograma iznosi.

2. Pletivo za muške i ženske haljine. U koliko je ovo pletivo od čiste vune, pola vune ili pak umjetne vune, a ukupna količina obadviye ove struke kod pojedinog iznosi prijeko 400 metara.

3. Jorgani, pokrivači (čebe) za konje, vunení.

Svaka veličina, svaka težina, zasebno ili u metrima, kada ukupna količina pojedinoga iznosi 40 komada.

Usljed toga pozivaju se svi trgovci, konfekcionari, krojači skladičari (otpremici) područja vojne glavne gubernije, koji spomenutom robom trguju ili je pak čuvaju i ovu gore spomenutu najmanu količinu imaju, imaju poslije 6 dana od dana ovog oglasa vjeran zapisnik (inventar) njihovog skladišta spremiti.

Za lakšu spremu zapisnika (inventara) će se izdati štampane primjerke u kojima su i dalja objašnjenja sadržana. Ove primjerke ima se od ces. i kr. okružnog zapovjedništva zahtijevati.

U ovom zapisniku ima se ne samo ta roba upisati, koja se u svojim skladištu nalazi, nego također i ta roba zapisati, koja je na drugo mjesto utovarena, pa i ona, koja nije svojina sopstvenika radnje, ali kod njega založeno ili njemu u posjedovanju predata. Za svaku vrstu robe, koja se van skladišta trgovca, konfekcionera, krojača skladičara (otpremnika) nalazi, pa i u zapisnik upisana, ima se tačno mjesto naznačiti, gdje se ona nalazi.

Od dana oglašenja, pa do sprovedene kontrole od strane komisije i otprema preuzete robe, zabranjeno je vunen predje, pletivo za muške i ženske haljine, u koliko je to od čiste vune, pola vune ili umjetne vune izvršena, pa i jorgani, pokrivači (čebe) prodavati.

Prestupke ove naredbe i svako sudjelovanje oko prestupanju uz ove naredbe potvrđene odluke biće — u koliko ne pripadaju strožijoj kazni — novčano kaznom do 10.000 kruna, u neizvršenju slučaju zatvorom do 6 mjeseca, kažnjeno.

Objava.

Povodom oskudice u koži, a prema naredbi c. i k. vojne glavne gubernije u Srbiji, odeljak 5. br. 21.836, imaju se sve svinjske kože prilikom klanja svinja, na sličan način kao i govedje kože, predavati radi izrade koža.

S toga građansko stanovništvo mora u roku od tri (3) dana poslije klanja predati svinjske kože u seoskim opštinama najbližem vojničkom provijantskom uredu u Žarkovu, Banjici odnosno Mirijeju, a u Beogradu neposredno kontroli sirovina intendature c. i k. vojne glavne gubernije za Srbiju.

Da bi se dobila dobra, upotrebljiva koža, mora se na odgovarajući način vršiti i klanje svinja.

Cijena od komada svinjske kože, prema veličini i kakvoći, od 3 do 5 kruna. Svako, koji bi protivno ovoj naredbi postupio kazniće se novčano sa 200 kruna ili zatvorom do 20 dana, a oduzeće mu se i nadjena svinjska koža.

U Beogradu, 4. nov. 1916. C. i k. zapovjedništvo mosne brane i grada Beograda, kao okružno zapovjedništvo.

Objava.

U beogradskoj građanskoj bolnici umrla je 4. aprila 1916. Rakila Milošević (sa stanom u ulici Despota Djordja 14) bez oporuke (zavještanja). Prema § 94. srpske uredbe o nespornim djelima pozivaju se svi oni, koji polažu pravo nasleđja, da se u roku od godiine dana prijave sudu.

U Beogradu, 8. novembra 1916. Sud e. i k. mosne brane i grada Beograda.

